

高等学校教材

РУССКИЙ ЯЗЫК

2

俄语

外语教学与研究出版社

高等学校教材

俄语

第二册

黑龙江大学俄语系编

Gf34/07

外语教学与研究出版社

1981·北京

第二册的编写原则及结构同第一册，请参阅第一册的前言。

本册编者为龙翔、阎家业、沈曾棻。语法及俄语文字部分分别经吕存亮、钟国华和袁长在，**林淑娟**看过并提出修改意见；插图由张葆成、岡晋麟绘制。全书最后经高静、林宝煊审阅。

高等学校教材
俄 语
第二册

黑龙江大学俄语系编
外语教学与研究出版社出版
(北京外国语学院23号信箱)
重庆印制第一厂排版·印刷
新华书店北京发行所发行
全国各地新华书店经售

开本 850×1168 1/32 14.5印张 415千字
1981年2月第1版 1981年6月重庆第二次印刷
印数 10,144—21,143册

书号：7215·12

定价：1.50元

СОДЕРЖАНИЕ

УРОК 1	1
Грамматика	
I 动词命令式 (1)	1
——第二人称命令式	
II 人称代词第三格	5
III 定向动词与不定向动词	6
Текст	
Поездка за город	12
УРОК 2	31
Грамматика	
I 名词、形容词、代词单数第三格	31
II 谓语副词	34
Текст	
Давайте я вам помогу	40
УРОК 3	58
Грамматика	
I 名词、形容词、代词复数第三格	58
II 连接词 чтобы 的用法	60
III 构词知识 (2)	62
——副词的构成 (1)	
Текст	
Народная учительница	66
УРОК 4	83
Грамматика	

I	数词 21—100	83
II	年龄表示法	86
III	钟点表示法(1)	86
	——Который час? В котором часу?	
Текст		
	Радость в труде	94
УРОК	5	111
Грамматика		
I	动词命令式(2)	111
	——第一、第三人称命令式	
II	无人称句	113
Текст		
	Рассказ певицы	118
УРОК	6	134
Грамматика		
I	时间表示法	134
II	泛指人称句	136
Повторение		
УРОК	7	146
Грамматика		
I	名词、形容词、代词单数第五格	146
II	人称代词第五格	148
III	第五格的用法	149
Текст		
	Первая в России женщина-инженер	156
УРОК	8	174
Грамматика		
I	名词、形容词、代词复数第五格	174
II	要求第五格的前置词	176

	над, под, перед, между	
II	быть 用法小结	177
Текст		
	Необычная операция	183
УРОК 9		200
Грамматика		
I	第二格的用法(3)	200
II	直接补语和间接补语	202
III	一致定语和非一致定语	203
IV	时间表示法(2)	204
Текст		
	Отрывки из дневника Вали	209
УРОК 10		229
Грамматика		
I	数量数词 1—30 的变格	229
II	钟点表示法(2)	233
Текст		
	Буря на море	239
УРОК 11		257
Грамматика		
I	数词 101—1000	257
II	年、月、日的表示法	259
III	动词的体(3)	262
	——否定形式中动词过去时体的用法	
Текст		
	Михаил Васильевич Ломоносов	266
УРОК 12		283
Грамматика		
	时间状语表示法	283

Повторение	289
УРОК 13	296
Грамматика	
I 俄罗斯人的姓名及其变格	296
II 指示词 то	304
Текст	
Колхоз «Путь Ильича»	308
——Рассказ колхозницы	
УРОК 14	324
Грамматика	
限定从属句(1)	324
——联系用语 который 的用法	
Текст	
Алексей Максимович Горький	331
УРОК 15	349
Грамматика	
I 性质形容词和关系形容词	349
II 性质形容词的短尾形式	350
III 构词知识(3)	353
——运动动词的前缀	
Текст	
История с рубашкой	357
УРОК 16	374
Грамматика	
I 说明从属句(2)	374
II 谓语的类型(1)	375
Текст	
Война назначила	381
УРОК 17	399

Грамматика	
I 形容词的比较级.....	399
II 形容词的最高级.....	403
III 副词的比较级和最高级.....	405
Текст	
Климат Китая	411
УРОК 18	426
Грамматика	
直接引语与间接引语(1).....	426
Повторение	
СЛОВНИК	436

УРОК 1

ГРАММАТИКА

I 动词命令式(1)

——第二人称命令式

I 人称代词第三格

II 定向动词与不定向动词

ТЕКСТ

Поездка за город

ГРАММАТИКА

I 动词命令式(1)

Повелительное наклонение глагола(1)

命令式是俄语动词的一种形式,表示命令、希望、要求、劝告、邀请、号召等。

命令式有人称区别,分第一人称、第二人称、第三人称命令式。其中主要的是第二人称命令式。

第二人称命令式

第二人称命令式是表示说话人对说话对方提出的命令、希望、建

议等，如：

① **Чита́йте хо́ром!**

请齐声朗读。

② **Иди́ домо́й.**

回家去吧。

1. 第二人称命令式的构成

第二人称命令式有单、复数两种形式。

未完成体动词现在时（或完成体动词将来时）复数第三人称去掉词尾 **-ат(-ят)**，**-ут(-ют)** 后，加 **-й**，**-и** 或 **-ь** 构成单数形式，再加 **-те** 构成复数形式，如：

不定式	复数 第三人称	单数 第一人称	命令式单数 (复数)	说 明
чита́ть сто́ять	чита́-ют сто-ят		чита́й(-те) стой(-те)	词尾前是元音的，加 -й(-те)
говори́ть писа́ть сказа́ть	говор-ят пиш-ут скаж-ут	говору́ пишу́ скажу́	говори́(-те) пиши́(-те) скажи́(-те)	词尾前是辅音的，如 单数第一人称 词尾 带重音，加 -и (-те)
отвѣти́ть гото́вить вста́ть	отвѣт-ят гото́в-ят вста́н-ут	отвѣчу гото́влю вста́ну	отвѣть(-те) гото́вь(-те) вста́нь(-те)	词尾前是辅音的，如 单数第一人称 词尾 不带重音，加 -ь (-те)

[注1] 有的词单数第一人称重音虽不在词尾，但词尾前为两个辅音，则命令式以 **-и** 结尾，如：

кони́ть - конч-и(-те)

вспомни́ть - вспомн-и(-те)

[注2] 带 **-ся** 动词第二人称命令式的构成

这类动词第二人称命令式的构成与不带 **-ся** 的动词相同，但 **-ся** 在元音后变成 **-сь**，如：

不定式	复数第三人称	单数第一人称	第二人称命令式单数
заниматься	занима́-ют-ся	занима́юсь	занима́йся(-тесь)
бороться	бо́р-ют-ся	бо́рюсь	бо́рись(-тесь)
заботиться	забо́т-ят-ся	забо́чусь	забо́ться(-тесь)

[注3] 注意下列动词第二人称命令式形式:

встава́ть — встава́й(-те)

да́ть — да́й(-те)

е́сть — е́шь(-те)

е́хать — поезжа́й(-те) 或 езжай (-те)

ле́чь — ляг(-те)

пи́ть — пей(-те)

бы́ть — бу́дь(-те)

откры́ть — откры́й(-те)

пе́ть — по́й(-те)

2. 第二人称命令式的用法

1) 对一个人讲话时用单数第二人称命令式, 对两个人以上讲话时则用复数, 如:

① Ни́на, подожди́ мину́тку.

尼娜, 等一下。

② Това́рищи, встава́йте!

同志们, 起来吧!

如表示尊敬, 对一个人讲话也要用复数形式, 如:

① Ни́на Петро́вна, повто́рите, пожа́луйста, э́ту фразу́ е́ще раз.

尼娜·彼德罗芙娜, 请再重复一下这个句子。

② Влади́мир Ильи́ч, сади́тесь, пожа́луйста, сюда́.

弗拉吉米尔·伊里奇, 请坐到这儿来。

2) 使用第二人称命令式时一般不加人称代词, 但在进行对比或命令口气缓和时, 常用人称代词, 如:

① Ты иди́, а я оста́нусь.

你走吧，我要留下。¹

② Наташа, ты сядь.

娜塔莎，你坐下。

3) 呼语可放在动词命令式之前或之后。放在前面时，呼语后稍有停顿，如：

① Товарищи, говорите всегда и везде по-русски!

同志们，要随时随地讲俄语。

② Скажите, Нина Петровна, как понять это предложение.

尼娜·彼德罗芙娜，请告诉我这个句子应如何理解。

4) 语气词 пожалуйста 通常紧跟着动词命令式，也可放在句首或其它词后，如：

① Откройте, пожалуйста, учебник.

请打开教科书。

② Откройте учебник, пожалуйста.

请打开教科书。

3. 命令式体的用法

1) 未完成体命令式

A. 表示命令、希望、请求、建议对方进行某一动作，不强调动作要达到某种结果，如：

① Говорите, пожалуйста, по-русски.

请讲俄语。

② Читайте хором.

请一齐读。

B. 表示命令、希望、建议、请求对方开始或继续某一动作，如：

① Вы кончили слушать? А теперь пишите.

你听完了吗？现在写吧。

② Читайте, читайте дальше.

往下读，往下读！

В. 表示命令、希望、请求、建议对方经常做某件事，如：

Пишите нам чаще.

经常给我们写信吧。

2) 完成体命令式

完成体命令式表示命令、希望、请求、建议对方做的动作要达到一定的结果，如：

① **Откройте, пожалуйста, окно.**

请打开窗户。

② **Переведите эту статью, пожалуйста.**

请把这篇文章译出来。

③ **Купи мне билет.**

给我买张票。

3) 命令式前加 не

命令式被否定时，未完成体表示请求、建议对方不要做某件事或禁止某种行为发生，而完成体则表示提醒、警告对方不要做某件事，如：

① **Мясо не свежее, не покупайте его.**

肉不新鲜，别买了。

② **Не курите!**

不要吸烟!

③ **Не опоздайте на собрание!**

开会别迟到。

I 人称代词第三格

Дательный падеж личных местоимений

第一格	кто	я	ты	он, оно	она	мы	вы	они
第三格	кому	мне	тебе	ему	ей	нам	вам	им

第三格表示行为的间接对象，如：

① Скажите мне, пожалуйста, когда начнется собрание.

请告诉我，会议什么时候开始。

② Передайте ему это письмо.

请把这封信转给他。

③ Спойте нам песню «О Родине».

请给我们唱一首《祖国颂》。

Ⅲ 定向动词与不定向动词

Глаголы движения

俄语中有一类运动动词，形成特殊的对偶关系，分为“定向动词”和“不定向动词”。

定向动词		不定向动词
идти	——	ходить (走，去)
ехать	——	ездить (去，乘行)
бежать	——	бегать (跑)
лететь	——	летать (飞)
плыть	——	плавать (游)
нести	——	носить (拿，带，抱)

这些动词各自成对，每对表示同一动作，都是未完成体动词，其意义与用法如下：

1. 定向动词表示向着一个方向的运动，而不定向动词则表示不是向着一个方向的运动或无固定方向或往返的运动，如：

① Сейчас Николай Петрович едет на работу.

现在尼古拉·彼德罗维奇乘车去上班。

② По улицам ходят разные машины.

街上行驶着各种汽车。

- ③ Дети бегают в саду.

孩子们在花园里跑着玩。

- ④ Я каждый день езжу в город.

我每天都乘车去城里。

2. 在表示向着一个方向运动时，即使是多次重复的动作也要用定向动词，如：

- ① Каждый день я рано утром встаю, делаю зарядку, завтракаю и иду на лекцию.

每天我很早起床、做操、吃早饭，然后去听课。

- ② Почти каждый раз, когда еду на работу, я встречаю его.

每当我乘车上班时，差不多都遇见他。

3. 表示已完成的一次往返动作时，用不定向动词过去时形式，

如：

- ① — Куда вы ходили?

您到哪儿去了？

— Я ходил на почту.

我到邮局去了。

- ② — Вы ездили в Пекин?

您去过北京吗？

— Да, я ездил туда недавно.

我不久前去过。

4. 表示“将去……”“将去一趟”时，不用定向、不定向动词的将来时，而用 пойти, сходить 等，如：

- ① Сегодня я пойду (схожу) в магазин.

今天我要去商店（到商店去一趟）。

- ② Скоро мы поедem в деревню.

很快我们要下乡去。

[注1] 上述动词用于转义时, 只用某一固定形式, 如:

- ① **Идёт** урок
正在上课。
- ② **Идёт** дождь.
正在下雨
- ③ **Идут** самостоятельные занятия.
正在上自习。
- ④ **Я ношу** очки.
我戴眼镜。

[注2] 表示事物的特征、能力或经常性的活动时, 用不定向动词, 如:

- ① **Рыба плавает**.
鱼游。
- ② **Птицы летают**
鸟飞。
- ③ **Девочка уже ходит**.
女孩会走了。

РЕЧЕВЫЕ ОБРАЗЦЫ

1.

Читай (-те)
Повторяй (-те)
Пиши (-те)

, пожалуйста!

(слушать, отвечать, рассказывать, кончать;
говорить, силеть, смотреть, переводить)

2. Наташа,

ответь (-те) на этот вопрос
исправь (-те) эту ошибку

 !

(приготовить обед, составить фразы на эти слова)

3. Объясните

мне
нам

, пожалуйста, Иван Петрович, еще

раз!

(он, она, они)

4. Не

разговаривайте
шумите

, пожалуйста!

(опаздывать, забывать, шутить, курить)

5. Куда

идут
едут
бегут

 дети сейчас?

В школу.

6. Куда

ходят
ездят

 дети каждый день?

В школу.

7. Куда вы

ходили
ездили

 вчера?

Я

ходил
ездил

 на почту.

ВОПРОСЫ И ОТВЕТЫ

1. — Вы меня поняли?

— Нет, не совсем. Объясните, пожалуйста, еще раз.